

СӨЗҮНГЕ БҮЗҮРЭЛДИГ

Алексей Сарыгдарың Ха-
раганын. Чарыкта кыштаанче
уулу буруста кышкы хуа
даглар билиштеринге олуртуп,
доран-на имиргичтер, шаттан-
дай соок сырын үрүп-келген.
Чыгыш калмактарыне, курга
өзүнчө дараалган хойлар ала-
да кирип, мал-маганын база
кижириниң ишт-шүрүн кит-
кей берген.
Хойну сугатар, калмактар
болган немей кемгерлер дээр
кежээк кымыш баз-ла хай-
нымак. Калмак ажалдап улу-
зу-биле калмак хайныкынын
ажылдап турган Алексей Ка-
ра-Салович-биле кымыш ужу-
ражы бердинес. Менделешкен,
оон ажал-херээн дугайы
чугаалажы бердинес. Амалы-
раалдан хил дини деңгизге
аңык коммунист бистин ай-
тырмаларыне күзөлдүн-биле
харымап, ажал-амыралыны
дугайын чугаалап турду.
Оон тускайлан чымшын
малын ижи 15 чыл мурунда
агелген. Ам ол партиянын Бин-
Хем районунун кезигүнү,
Ленин орденин «Кызыл та-
раанын» сохотун хой ажал-
дыг Эрбек салбырынын дөр-
тү бригаданын партия бөлү-
лүнүн организацион. Брига-
да кезигүүнүнүн күжүн
панын ала-лап кымыш хуу-
ражыне мобилизастар, оларын
ортуна
болитмассалыг
ажылдап күштелер талашы-
быз партбүлүк организаци-
онун кымыш ажалы-ла хой.
Амгы үдө хойлар партия-
нын XXVI съездинде СЭКП
ТК-нын Төзөмөлүгүн, партия-
нын XXVIII област конферен-
циянын материалдарын та-
ныкып, өөренип турар. Чүг-
күлдүг ажалдап чоруур ми-
ды кижинин күш-ажымы
өрүү делет, амдырал-чүг-
талгага тура-соруу бедик дү-
жуганы улут бодуру чугаа-
жык.

Киж боду бут амырага бы-
жы-биле турду, илдекейлиг
амдыралын туртуштуп апа-
ганда, хуи буруда калмак ажал-
дыг чоруур эш-өрүнгө, аңык
өскөнгө эки чүдүлү сүмөлсө;
оларга деткимчен, боттут ду-
заны чедирер болгай. Оон да-
гынды алгаш, ажалга өөртек-
ни аңык хойжу комсомолчу
Николай Седин-оол ам оон
бригаданын ажал-амыралын
бир-бирин апарган Алексей
Сарыгдар «коргалар-биле
чугаалап турар. Ынчанмайы
калмактар, «эки ажал эшен фи-
лос деп тоонун мерген сөтү
бар болгай.
Алексей Кара-Салович оон
ажылдап турар бригаданын
дүжүлүгүн хойжулар, ком-
мунист Дамын-оол Каздыр-
оол, Чамзын Сундуй-оол олар-
нын база партияны улут
чыгыш-СЭКП-нин XXVI
съездинде уткуштур бедик
тура-соруут, илдекейлиг
ажылдап турарын демдеген
турду. Оларын дагынын
алгаш аңыктар база эки
ажылдап турар. Ол дээрте бо
хойжу бригада бестин 9 кодан
төрүт хойну, 2 кодан дотте
хураганын ажал, калмактар
турар аңык калмактар, ду-
жалычтар, сакчалычтар, чо-
залычтар, механизаторлар-
дыр. Оларын ажал, амды-
ралын кижилер дээр бригада
төүндө электри чырымы кири-
ген, ыччанган хойжуларын
баскынарды. Ынчанмайы
лампочкалары чыныкчалы
чырып, ак-көк экранга теле-
визор көрүп турар. Радио
чугаалап, улут Төрүн чүрттүп
куш-амалы, амдыралын су-
далы-биле оларын туаштыруп
турар.
Узун-Сайырда дөртү хойжу
бригаданын коллектив «Иле-
ри», «Утка-нин 25 чылы»
«Хемик», «Республиканын ча-
гыш» сохоттарынын мал-

А. ДАРЖАА. ЧУРУКТА: А. С. Сарыгдар.

АРМАН ССР. Ерваннин
дугуй заводу — республика-
нын эң мураккы бугурагеле-
ринин бирээни. Ону беш чы-
дым дугурунда калбарган
Бугу-эвиле социалистич ча-
рыжына оон коллектив чурт-
туң ыдыг бугурагеле-ринин
аразына чангыс уаа эвес
тиндеки болуп келген.
Ерванда ол заводтун бү-
дүргөн дугуйлары сурагыт.
Ону Венгрияге, Моолче бо-
лаш Кубаже база чорудуп
турар.
СЭКП-нин XXVI съездине-
ге алдар кылдыр алган социа-
листич дугурагеле-ринин Ерван-
нын дугуй бугурагеле-ринин че-
ликинин күссөйи турар-
лар. Фебралдын 23-ке чедир
оол пландан ажыр 700 мун
рублин продукциянын бугу-
ра-рин немей хуурагеле-рин.
ЧУРУКТА: ук заводтун чаа
№ 3 неги.
СЭТА-нын фотохроникасы.

«Шынга» харылар

«Ш И М Ч Е П Ч О Р У У Р О Т Т А Р»

Мындыг эгелг А. Таванын бижээн шү-
дүмчүлүгү чагазы эркен чылдыг
карты 11-де «Шынга» парлаттыган. Эр-
ван суурун күдүмчүлүгүн чагылар
баштарында сайгылаанын чогунда
карагылаарга-ла чурткачылдар халда фа-
нарыларым чоруп турарын ипта бижээн.
Улус депутаттарынын Эрван кеде Сө-

«Ш И М Ч Е П Ч О Р У У Р О Т Т А Р»

ведиин күссөмунуң даргазы С. А. Са-
рыгдарын редакцияга харылааны:
Эрван суурун күдүмчүлүгү чагылар
чогунда сайгылаанын чогунда
карагылаарга-ла чурткачылдар халда фа-
нарыларым чоруп турарын ипта бижээн.
Улус депутаттарынын Эрван кеде Сө-

ДИРЕКТОРНУҢ

ЭЭ-ХАРЫСАЛГАЗЫ

Молдавияда Окичкиниң
технологт дери-хересел-
дерин дуржулга заводтун
директору В. Глазневтен м-
талл камналганын кичээл
салырын улусчу контролёрлар
негезген. Демир проканын
кадагалалыне ношак кичээл-
гейни салганы дээр бугура-
гыни бугу коллективинин
мурнуна негелед өзүгар ол
харылаан.
Чамдык кылыгыларын бугу-
руп турар үдө металлдың ча-
рыгалы улгайып турарын
хайгылычлар өскөргөнгө,
Заводтун улусчу контролёр бө-
лүү элээн иш рейдерин кыл-
ган соода оон чылдаганы
тодоратынган. Ындыг турбу-
же бугурагыниң удурутугузы
ону тоомчага албан, чары-
галдын норма-чигеэне сагыш
салбаан. Оон туржун коллек-
тив ижигүүнүнүн ишмап
алганы 150 аныг тонна ме-
таллы кайда-даа даңылаттын
маан болган.

«ЧАДАГЛААН ПАССАЖИРЛЕР»

Эркен чылдың ноябрь 26-
да «Шынга» парлаттыган
мындыг эгелг материалга ха-
рымын улус депутаттарынын
Току район Советинин күс-
сөмунуң даргазынын орака-
чы Н. Савин чуртукан. Оон
бижи турары болза:
«Солунда кирген фактылар
бүрүн биликтатынган. Рай-

он төүндө автобустун сов-
хозтар төптерине болган чаа
аэропортке улусту аргыштыр-
бай турганын, оон чы-
даганы — үргүлү үрелиш-
кинге таваржып турганы бо-
лур. Амгы үдө иш ажал-
дыг черинин автобустун пас-
сажирлер аргыштыры-биле

ажылдап ала берген бис.
Совхозтарда бар автобустар
амгы үдө ажалдап турар.
Чаа автобус-биле район то-
вунун чурткачылдарын ханды-
лары-биле дилегин база рес-
публиканын удурутур органи-
зыне кирген бис».

Совет көдээниң кижилери

МАЛЧЫН ӨГ-БҮЛЕ

Даанган ажал-херээнге кы-
мыш, амдырал-чуртала-
гына уагырлыг, аш-өрүнгө
эвиле-ээде, ак сеткилдиг,
чопун төлөнтүп макталып
адыл чоруту ажал-ишчилер
кедээр ажал эвес. Ындыг
ларга Допур-оол биле Ханмы-
ла Денисчир хамдарышты-
рып болур. Кежээ, кымыш
малчын өг-бүлө ол иштин
алган мергежилге ам «Утка
25 чылы» сохотта 16 чыл
хойжулан ажалдап турар.

Допур-оол Денисчир күш-
ажымы өрүү чедиг классты
дооскан соода, 15 харылаан
агелген. Ол баштай хову бри-
гаданын ажалдап турган.
Норбу Ханмыла сохоттун
Арыскан салбырына зоотех-
никтеп ажалдап кирген. Бо
кежээ, кымыш, ак сеткилдиг
ишчилер өг-бүлө туткан, мал
кадар деп иштинирген ал-
ган.

Допур-оол биле Ханмыла
1964 чылда бир кодан хойну
кадары-биле хуурап алган.
Кандыг-даа ажалга белен чү-
вө турба. Хой хуурап алганы-
нын баштайгы чылда берге-
лер, таваржып турган. Дү-
жугалыг хойжуларын дуа-
зы-биле, оларын арга-сүме-
ни ажалдап тургаш, берге-
лерин ажал эртен.

Ону беш чылдын агазынде
малчын өг-бүлө дунгушун тө-
рүт тогуларын хуурап ал-
ган. Ол чылдан Допур-оол биле
Ханмыла күженишкенин
ажылдаан. Кыштагашкына
баш удур белеткени, калма-
хараанын кий сөтсөн, хура-
ган алаанга уура курга өдө-
көт бөлгөн, Сигенин база бот-
тары кезип алган. Оон түнө-
линде олар төрүт тогулар-

нын 100 бажына оналштыр
80 хураганын менди дорукту-
руп, бир хойданна 3,4 кг
дүктү кырып алган. Оон да-
раалында чылдарга көргүзү-
үзүм-на экинип турган. 1978
чылда 100 хойга оналштыр
93 хураган, хойданна 3,1 кг
дүк, 1979 чылда 107 хура-
ган, 3,2 кг дүк алган. Допур-
оол биле Ханмыла Денисчир
боттарынын беш чыл планын
ажыр күссөткен. Чыл бүрүдө
бедик көргүзүлгөн дээр «Со-
циалистич чарыгын тилек-
чи» деп херек демда-биле
каш ула шапканын келген.
СЭКП обкомунун, Тыва АССР-
нин Министрлер Чөвүлелини,
профбюро-ленин болгаш
ПТКСМ обкомунун диплому-
биле база шапканын.

Бо өг-бүлениң ээлери чүткө
кымыш малчын эвес. Ба-
жы-балдынын ишти арыг,
культурут. Ынчанган «Кул-
туртук өг-бүлө ээ» малчын-
ларын социалистич чары-
жына тилекчи болуп, хүн-
дүздө бичик-биле шапканын
тургулаан.

Хой чылдары мал ка-
дары келет, черле түнү көр-
бедик дээр—деп, Допур-оол
Түдүмович чугаалады. «Кол-
ла чүр» — бот-харысалга-
дыр. Бедик харысалгалыны
мерер билип, олу-чылдыг
чок ажалдап турар малчын-
нар бедик көргүзүлгөн чедип
ол турар бөрү чүрө-дир.
Ону «Алан-Малдыр» сохот-
тун хойжу, Социалист
Күш-ажылдын Мадыры Ор-
жак Дамы-Мамаалын чуга-
лындан база дымалын. Черла-
ныч, мөөн дүжүлгүм-да
оон толарга херечилеп турар.
Мен бодан оарымга, хойжу-

ларын түнелдерин бир де-
мей бедик болдулар дээр бо-
ла, оларын шунтузуп чы-
рысалганын улгайттыр хе-
рек.
— Ол бир талаада, чөп-
түт — деп, малчынның ка-
дым, Ары-Уулу көдө Со-
ветин депутат Ханмыла Денис
чугаалады. — А өкө тала-
ада, малчынның чедикчи-
ниң иштин түнелэ ишкы-
жыл. Чамжа, чок хураганын
нын хуурап алганы, оларын
өстүрүп доруктарынын ап кө-
рөдирер даан. Хураган дорук-
тарына дуажажыр сакман
чыларын сохот чорудуп бөр-
дир. Олар база улут салымш-
кынын хуурап алган. Бугу-
ле чүвени чангыс малчын чо-
куламын, бедик көргүзүтүп бе-
дип ап турар дээр болза, арай
шын эвес деп бодар мен. Ын-
дыг болганда, чүткө малчын-
нын эвес, а мал ажалында
кердиш турар бугу кижилер-
нин харысалгалынын бир дөмөй
кадурер эргежок чугула.

Допур-оол Түдүмович мал-
чынын социалистич чары-
жыне киришкан, он бирги
беш чылдын баштайгы ча-
лында төрүт 100 хойга
оналштыр 100 хураганын мен-
ди доруктуруп, хойданна 3,1
кг дүктү алганы, 10 тонна
сигенин, 3 тонна булук-бүрү-
нү белеткенин хуурагаш,
сохоттун дүжүлгү хой-
жу Торе Хунашты чарышпа
кытырар. Ам ол 441 хойну
Доргүн деп черде хуи кышта-
лып турар.

Т. ОЧУР-ООЛ.
Улуг-Хем район.

Т. КУНГАНЫҢ ФОТОЗУ.

«Тес-Хем» сохоттун Эртен сүт-бараан
фермазында мураккы ишчилер эвээш
эвес. Оларын бирээниге Александр Ба-
дарчы хамдаржыр. Ажылына макталдыг
саанчыга чангыс чер чурттулары изиг
бугурадан илереди, эртен чылдың фе-
бралда болуп эркен согулааларга Тес-
Хем район Советинин депутатына ону
соңгаан. Чонун бугурады ол кызым
ажыл-ижи-биле шыкыдып чоруур.

Депутат саанчы бо хунерде партиянын
элчегин XXVI съездин куш-ажымы
белетерлиг уткуур сорулгалы кызым
ажылдап турар.
ЧУРУКТА: Тес-Хем район Советинин де-
путаты А. Бадачы.

Т. КУНГАНЫҢ ФОТОЗУ.

БРИГАДИР БОЛГАШ ООҢ ӨӨРҮ

Ак-Довурак хоорайда ту-
дугулаа бригаданын араны
даа калбарган социалистич
чарык аңык коммунист
Виктор Савылаң бригаданы
күш-ажымы чедикчи-
ниң чедип ал келген. Виктор Са-
выл тудугурун нарын мерге-
жилге 19 харылаан эгелс
ажылдап кирген. Ол күш-
ажымы баштайгы бажыны
Кымыш-Мамаалык тукубу за-
водтун тудугуна эгелс.
— Ынчан Калдар-оол Кү-
жүттеги хураганын аңыктар
бригаданын кирген мен. Оон
эзелден-ле Ак-Довурактын ту-
дугулаа кирген, бичик
чедир ажал-иштин мундун
мен—деп, Виктор Савылаң
боду күш-ажымын чаман-
дыг эгелсигин дугайы
доттук-биле чугаалап.

Ажал-ишкы кымыш чоруту-
биле тудугу мергежилге
кажыттары ол өөренип ал
шадан болган 1970 чылдан
эгелс бригаданын эгелс.
Бригаданын ажалы хары-
салгалы болган нарын. Ол
бугу ажал-иштин башкалар
бригаданын кезигүүнүн
куш-ажымы күлө организаци-
онда эес, а ажалдап чуртала-
пныг таваржыгы болгаш
доттук эгелсигин дугайы
доттук-биле чугаалап.

Оон удурутканы бизанчи-бе-
тошкитер бригаданы боттары-
нын улутун Ак-Довурак хо-
райын Постоныйн суура
чуртала бажыныннын ту-
дугулаа кытырар. Тыванын
лаг-дугу болгашылар В. И.
Допур атыг комбинатынын
иштин эгелсигин тулук ажал-
дап кирерине кирген.

«СЭКП-нин ээлчегин XXVI
съездинде төлөнтүп ужура-
жыр талазы-биле районун
«Билиг» нителел организаци-
онун согулааларын дуга-
лында айтыртын Тыва ра-
йонун «Билиг» нителелин
элчегин пленумга чуга-
лаан. Бо айтыр талазы-
биле илестектен район органи-
зационун харысалгалы
секретары А. М. Сыт кылган.

«Изолюторг, политич-ки-
жигелгелг ажалы улам ийи
кижилер дугайында Совет
Эвизелинни Коммунистич па-
тиянын Топ Комитетинин
доктаалын амдылапта, бот-
тандыр дээр «Билиг» нителелин
лекторлары ботта-
рынын ажалын илестекте-
кен анал демдеген. Ылан-
гыла номчуур лекцияларын ту-
ка-шындыр берген, ону ам-
дырал-биле холбарыне ки-
чээлгелг салып турар. Эртен
чылдыг лекторлар аны-бур
темаларга 1600 ажит лекция-
нын номчан.

Хойлу-дурм, медицина би-
лиглерин пропагандалар ке-
ништер (уадуруткылар И.
Рязанов, А. Котун) өскөргө
дээр ажалдап турар. Кол-
ажыл-агынын дүжүлгү ста-
нцияда «Билиг» нителелин
эге организацион (агел-
м Д. Жигжитов) ажалын
сөөлү үдө экиниген. Дү-
жүлгү стаңцияда кол-
ажыл-агы билгелеринин уни-
верситет ажалдап турар, иш-

ту беш чылдын сөөлү чылы-
ны ол айларында 109,9 мун
рублин тулук-монтаж ажал-
дарын кылды турган, ону 115,8
мун рубльге күссөткен.
— Эркен чылын калма-
кандыг объектилерин ажалла-
га кирдинер? — деп, оон со-
нуугалдым. — Постоныйн й
суурда 60 аал ишти чурттар
бедик, улут машиналар
көргө таракты, мыда ам-
дырал-хандыгыла чоруту-
биле катат дүжүлгүс. Оон
иштин эгелсигин спорт
комитетинин ажаллапта ки-
риштинес. Хой уени «Тыл-
да-дугу» комбинаттын ТЭС-
тин иштин эгелсигин, ажалла
фабрикада билик сортуу
ула кытырар комитет эгел-
сигин. Ол объектилер бо
чылды ажаллапта кирер—деп,
Виктор Савылаң харыла-
ды.

Шыгыш бригаданын кези-
гүүнүн чангыс 100 хуи анал
ажыл чок олтур хойну чок
болган үдүдө хуулаа-
ны баштай киреткен ужуру
ол.
— Кылап ажал-ишкы-
хай, көргүзүлгө мунда бедик
болуп чуртук. Тулуктын
ажыл-иштин организацион,
бистерин тулук материал-
ды-биле калдырып турар
комитет. Ол комитет тулук
ажыл-иштин эгелсигин
объектилерге чоруту-
лар. Бригаданын чуртала-
дыр. Бригаданын комитетин
чегелсигин ам-лаа
чедир социалистич турар.
Ам олу дарый өөренип көрү-
чүр.

— Бригаданын мураккы-
ларын дугайы согурагалып
көргүрөм?
— Шунту ажалдап турал
эргештү үдө-ла болгай. Эң
ылангыла удуруткын Найра-
чы орденин эгелсигин, хо-
чу тулукту Болдуш Тулуш,
тулуктулар Томат Норбу,
Хурал-оол Сат, Мадыр-оол
Шулу, Сергей Седикти ажал-
лапта чуртукту тура-соруу-
түт эштер чүрө—деп, бригадир
чугаалап-дыр.

Комитет Виктор Виктор-
ович Савыл тулуктун ажал-
дыг мергежилге боду өө-
нөткө болган оон чажыттар
аңыктарга ламчыны
чоруту. Виктор Викторович
эргештү келген түнел
кылар ажал-иштин ажалла-
птыр. Ажал тагы доосту бер-
ге-даа бажыныг далашпас.
Кылап ажалын түнелсигин
сайгарып көр. Ажалдын иш-
тарын хуурашкан, дээрте
хуура чүрү кылыр, чүр
келген дүрүн тодоратын ажал.
Оон-биле кады ажал-иштин
аңылына база илестек-
лиг.

Виктор Савыл кымышкы
күш-ажымы эвээш Ленин
ойлел болган «Күш-ажымы
шылгалат дээр» деп медалы.
«Социалистич чарыгын
тилекчи» деп херек де-
мектер-биле шапканын. Ком-
мунист Виктор Савылаң бри-
гаданын партиянын XXVI съез-
динде СЭКП ТК-нын Төзөмө-
ли-биле талышкан, ону дет-
керишкан, коммунистич
элчегин съездинин ажал-
тынар хуура чедир 1981 чыл-
дын бирги кварталын план-
ын оналдап турар күссөт-
күлгөнгө алган ажалдап тур-
ар.

Х. МОНГУШ,
«Шынын» тускай корр.

Лекция пропагандасы
БИЛИГНИ, МЕРГЕЖИЛДИ БЕДИДЕР

Улусчу

КОНТРОЛЬ

Заводта байдалды районун
улусчу контролёр комитети ба-
за хынап көргөн. Хайгылыч-
ларын ундурган түнелдерин
башыктатынган: металл ча-
рыгалы план өзүгар боттан-
майн турар, оон камналганы-
нын талазы-биле алдыган хүн-
дүлгө доктаамал күссөткенин
нелген болган. Демир
проканын чарыгалдын норма
өзүгар боттандырылган-
дан оон фондусундан 370 тон-
на металл ажал чарыгалатын-
ган. Оон кадагалалында бол-
гаш учедунда база шыгыш
четтестер бары илерзэн.

Кирген материалдар өзүгар
республиканын улусчу кон-
тролёр комитети заводтун ди-
ректорунга донгуда онаган.

Нити хуралга В. Глазнев
ол байдалды бот-шугумчулук-
чи өзү-биле тайылбырлаан.
Четтестерин чалдыр дээр
административинин ап чорудуп
турар хемчеглеринин дугайы-
нда ол чугаалаан. Металлды ча-
рыгаларын чамдык нормала-
рын эде көргөн, оон камнал-
ганын чедип алганынын ша-
н-мап-материалын талазы-биле
ажыл боттанып эгелсигин ды-
наткан. Оон-биле чегелештир
прокатын ажаллаарынын бол-
гаш кадагаларынын талазы-
биле контролёр күштелген.

— СЭКП-нин XXVI съезди-
нин СЭКП ТК-нын Телеви-
линде курунениң сагыла-чу-
румун быгылаар, камнал-
ганын режимиң хажың чоңка
боттандырар талазы-биле
улусчу контролёр органны-
нын ролун бедирин база
көргөн—деп, заводтун улусчу
контролёр бөлүүнү удуруткучу-
зу, илдис эргелениш В. Га-
мечши чугаалаан. — Ынчан-
гаш бис бодуеуштун ажалы-
высты ол партиянын докумен-
тинин негелдизинге дүштүр
кылып турар бис. Чиг-этти,
материалдары, энергия нуру-
лавырларын камныг чарыгаар
талазы-биле айтырларме
кичээлгелг салып тура, бис-
тер коллективистич улам
эки болгаш шынарлыг ажал-
дарына дузалаар ужуруг
бис.

З. НОВОСАДНОК,
СЭТА-нын корр.

Кичинев.

САЛЬВАДОРДА БАЙДАЛ

ГАВАНА. (СЭТА). Сан-Сальвадордан чон талаа 180 километрде Ла-Уильон хоорай-же январь 12-нч эртеинде даң чырында халлаашкы кылган, тура халыкчылар ре-акциялыг хунтага уауу дайын чоругууларын чон фронтун ажитин. Чуртун согу талаада Чалатанго мо-жуну Парасола дорту та-диг шериг бригаданын ка-тармаларыне база халлааш-кар, ол бригаданын составы-да инкарагуачи диктор Со-мосанин гвардейжери тур-ган 500 кижиз база дайла-жыл чорун турар.

Фарабундо Марти аттыг На-ционал хосталга фронтунун (НХФ-нин) отрядтары хун-танын бу-чурумуна деминг согушкуннарын таварышты-раарын уламчылашкан. Чурт-туң хемээл талаа-биле ий-ги хоорайы — Сальвадорунг согу-барыын талаа-биле Сан-та-Ананы патриоттар ээлеп алкан. Санта-Ананын куучу-ларына НХФ-нин кызыл-ак туктары кимсик унген. Док-таман шериглерин хоорайын дайын ээлеп алган дээр орал-дажыкчыларын чонунг дет-кимчи-биле фронтунг да-имичилери отур шаап тур-ар.

Чалатанго департаменти-нин административтг төү Чалатанго хоорайын тура-халыкчылар воскресенье-де ээлеп алкан болгон өскө рай-ондарда чедикшигин шааар халлаашкыны чоруду турар деп, НХФ-нин «Либерасон» дээр радиостанциясы дынат-кан.

Патриоттарын радиостан-циянын даимчылыглары хо-нукут барык 24 шагын дургузунда чагылган турар. Бүгү чонунг демиселнге иле-кейдег киржир, бүгү-нүнг ажил соодаышкынын дет-кин деп, НХФ-нин уаурула-зынын сальвадорларга кий-ырын ол станция үргүчү да-мчылар, АКШ-тин Сальва-дорже чепсектег халлаашкы-нын боттандылар чорукту бо-лдурушкан өскө чурттарын чакырып болгон улаустары «Либерасон» радиоу кий-ыры турар.

Информация агентилерди-нин дайындаларында дем-дел турарын аугаар алырга, партизанынын координаторы найысылда бар чорур, оон чоо-хавы-дык хай черлерин

тура халыкчан чон ам безин ээлеп алкан.

Чагырыкы хунта чуртун бүгү девискээринде дайын үзүлгүн хоойтуларын ажылгай берген болгон танымдааш-кын шагын тургускан.

Тура халыкчылык шимчээш-кинниг хемчээлери биче-леди көргүзүр ораллааш-ка, дык хай департаменти-лерде шудургу туучушкун-нар чоруп турарын журналис-тер-биле ужуражышкыныга хунтанын даргасы Дуарте минир ужурга таварышкан. Сальвадорже чепсектег хал-лаашкын кылырчы Каттиш-кан Штаттары ол херек кы-рында кыйгырган. «Демокра-тияны камгалаар» төлөздө, америк халлаашкыны эрге-жог чугула деп ол чулдураан. Хунтага шериг, экономика болгон сая дуалмалык кал-бартыры ол Вашингтондан дилээ.

МАНАГУА. (СЭТА). Чойун тура-халыкчылык хунта туугула Сальвадорже АКШ-тин чепсектег халлаашкын кы-лырнын планларын бичектеп турарын НХФ-нин уаурула-зынын кижигүн Валентин Мартинес сойгалан көргүскөн. Халлаашкы үгүлгелерин чал-чажыраар пропаганда-ны испердигин хандыраар дээр айтышкынынын Барын Ев-ропанын чамдык чурттарында америк элчин черлеринге АКШ-тин курдепартаментинг бергенниг дугайында патри-оттары алган мездери чы-дыг планларын барын дугай-ын чугаала турар деп, Де-Никарагуачи Нуэва агент-сийин корреспондентинге ол мездери. Ынчымже халлаашкын-лаа сальвадор уластуу демиселге тура-соруун сип шимдас деп, В. Марти-несп онзалал демделгэн.

Сальвадордан дыкыдылар аугаар алырга, хунтанын шеригде массалыг ырбашкын-нар элестен, офицерлерге баш-тактык бууру-бууру шериг ке-скетери боо-чепсек-биле чонун талаанын шалкыт кирип турар таварышталар эвээш өөс.

Подполковник чонан Ви-кардо Наваррете бүгү-ле ас-сеткилг шериг абынылар-ын туружу чонунг талааны-да деп кыйгырты биче бол-гаш өрү дуалмалык офицер-лерге үндүргөн. Шериг кижиз

лерге ажык чагазынга ол оон үлгөрин салгаарыча бол-гаш тура-халыкчыларга каттыжарычы кыйгырган. Аг-рессия болгон таварышта тө-рөң чуртун камгалаар деп дагырак берген бүгү кижиз-леринг хулээтте — эрге-ча-гыргада халыктык берген оон дээрбичелге болгон алу-ручкылар уауу боо-чепсек-ти уластуу турары болур деп, Р. Наваррете бижээ.

Шериг харталарынг дер-зин улаунышкыны-биле чон-шээрешти турары дээр хун-танын составында каш меде-ля, мурунда үндүркөн, ам чажит ажиты шилчээш пол-ковник Махонунг мездери-нин Сан-Сальвадорда тарат-кан. Чепсектег күштер уауру-лашышкыны соодаар ужуру-луг, ол дээрге улаан-сарым-чык чорук-тур деп, Махон бижээ.

Резолюту демократтыг фронтунг дайындалыг Саль-вадор найысылда тараткан. Сальвадорунг чон, улусчу ка-заанын составын эң чооку үеде бүгү чонга чарлаар деп мында дыкнаткан.

Чаз чазыктыг ажил-чору-дуганынын эң чугула ула-нышкынынын бирээни «национал хамаарышпас чорукту болгон калбэк улус масса-ларын эрге-ажыктарын кам-галаары болур деп, ол доку-ментке чугаалаан. Бүгү ха-маарышпас эрге-ажыктарын-га таварышты тайбын, хосталган, хамаарышпас чо-рукту болгон социал чар-тылаларын хандыраар дээр чазак политиктиг, экономик-тиг болгон социал талааларга бүгү сальвадорларын деп эр-гезин хандыра үндөин ре-формаларын чорудар.

Дашкык политиканын ай-тырыштарына чаз чазак кая-даа каттышпасты принципте-ринг шимгын барымдалаар болгон сальвадор уластуу бот-башкылар эргезин хунду-лэрин чедил алар.

Диктатурага уауу бүгү-ле улусчу, революту, демократ-тыг күштер чазактын ажил-чоруулазынга киржир.

Национал эрге-ажыктарын болгон революту чалалан алышкынынын камгалаары-биле тура-халыкы шериги болгон патриотту хон кирген шериг кижилери кириштир-ча армияны-тургузар.

БҮГҮ АРАБ ЧУРТТАРЫНЫҢ ЭРГЕ-АЖЫКТАРЫ ДЭЭШ

ДАМАСК. (СЭТА). СЭПТ ТК-нын Чингине секретары, ССРЭ-нин Дээди Со-ветин Президиумунун Даргасы Л. И. Брежневтин чоотка чаа Индияга аян-чор-ууунг үзүндө көдүргөн, тайбын совет инициативаны араб чурттарын деп-шигелег болгон патриотчу күштери, тайбынын, хосталган болгон депши-геленин бүгү күштери сеткил ханышкыны-биле уткан деп, Сириянын Компар-тиянын ТК-ынын Политбюроунун Дамаскыда тараткан мезделинде чуга-алаан. Олар ол саналды национал хамаарышпас чорукту, хосталган болгон ха-маарышпас чорукту хандыраар дээр Перид мугулдурунуу улаустарынын де-миселнге шиптирлеп деткимче, национал-хосталгалыг шимчээшкитге көсү ду-алашкы кылдыр үнелеп туралар.

Совет саналдар делегейинг хушкүурау чорутуун чавырлышкынын ханы-ладарыне, бүгү-нүнг тайбыны камгалаарыча болгон улаустарынг хостал-галыг демиселни деткирине Совет Эвделетинг принципалдыг болгон быжыг

улаунышкынынын чаа илереди-дир, деп, СКП ТК-нын Политбюроу-нун документинде демделгөн.

Совет саналдар Перид мугулдурунуу чурттарын амы болгон келер үе-нин эрге-ажыктарына, бүгү араб чурттарын эрге-ажыктарына, бодун эр-гелери дээр палестин улустун демиселини эрге-ажыктарына таварыш турар деп, сирия коммунистеринг мезделинде онзалал демделгөн. Ол программаны амдыралга боттандыраар делегейин эң чугула районларын бирээинде хушкүурау чорукту айнымалыг олаан эхтеринге илгил болуп, Чооку Чөөн үктө чорудуу таварышты, чонуг шиптирлээрине чагай салдарын чедир.

Имперализминг болгон сионизминг «кара-сагыштыг ботталарына уауу э-мисежип турар бүгү араб күштери совет инициативаны деткирине болгон олу ботталарына идг бээрине СКП ТК-нын Политбюроу түнелинде кийгыр-ган.

БЕРЛИН. (Калифорния штат). ССРЭ-нин демир-орук ажилчыларынын эвиленин чалаанын бугаар бистиг чуртууска кээп чораз амер-ики демир-орук ажилчынын ССРЭ-де демир-орук туудунун хемчээлин кайгамчык сонур-гаан болгон совет ажилчы-нын дугайында саягы са-лышкыны, бистиг чурту-вустун ажилчы чоннарын амыралар денчелин беддер талаа-биле мурунунг бол-гаш профилелеринин хем-чегерин дык магадааннар. «Сэрен пассив» компания-нын демир-орук инженери, профилел шимчээшкынинг античизи Дж. Борк болгон

демир-орук база уауу чон транспортунг компаниялары-нын ажилчыларынын проф-зиленин президентин тур-ган Дж. Фокс олар Берли хоорайнын хой-инити-биле ужуражышкыныга ол дугайын чугаалааннар.

Делегейде боттандырып тур-ар эң улуг туугуларын бир-ээни — Байкал-Амур магис-тоалынын туудун олар бедди-биле үнелгэн. БАМ-нын ту-лауу агаар-бойдушту эң бер-ге байдаларында чорудуу ра-р-даа болза, эон темпиз найгамчык дүргөн чоруп ту-рар деп, Борк демделгэн. Ындыг байдаларга туугу ол хире дүргөн чорудары бол-лунмас дээрзин америк экс-

пертер бадиткан турган бол-гай деп, ол чугаалаан. Бугу-рүлгөге хончурар азырал, даарта хунда ажилын оску-нар деп коргарыныг фактыла-ры совет демир-орукчуларда чон. Ол дээрге, америк демир-орукчуларан совет демир-орук ажилчыларынын ылгал-ды-дир деп, Борк демел-гэн.

Ажил-ишчи совет херээжне-р дугайында саягы са-лышкыны америк демир-орукчулар база дык сонур-гаан деп, Дж. Фокс айткан. Бугурунге черлеринин чо-гунда туттуган уугулар сал-тарына болгон асылеринге, хеп чуур черлерге, столова-ларга барып черан бис. Хе-

рээжнеринг бедн бугуру-чулг ажилдарына, дыша-нырынга болгон өөрениринг ындыг байдалдар делем арга-ларын берген деп, ол чуга-лаан.

Ажилчы чондарынг изди-шкыны дугайында Совет ку-руне болгон профилелерин саягы салышкан, оларга ды-ка эки санаторийлерин, ку-рорттарын, дыштанылга ба-жынынын, эмилелеринг ду-луп берип турар деп, Дж. Фокс демделгэн. Американын Кат-тышкан Штаттарында ындыг чүүлдер кыгус чон деп, ол айткан.

(СЭТА).

Апрель революциянын дайыннарына уауу демисел афган уауу бүгү чонунг херээ деп санал турар. Джангалактынг автономиялыг ажилчылары боо-чепсек холдан салбайн, ужу-бижик бил-бес чорукту уауулаарын курстарында өөренип турарын бо чорукта көргүскөн. Олар шагын кайы-даа үзүндө дайын-нарга шимгын согууу бээрине белен.

В. БУДАННИН фотоу. СЭТА-нын фотохроникасы.

МИТИНГИЛЕР, ЧЫСКААЛДАР

ПАНАМА. (СЭТА-нын корр.). Чуртун бүгү эрге камгалаанын хунуу холбаш-тыг Панаманын найысылалы-га болгон өскө-даа хоорайла-рыга массалыг митингилер база чыскаалдар болгон. АКШ-тың эжелеп алган ка-нал зонасын куртка катал эи-дери негези студентилерин 1964 чылдың январь 9-та амер-ики шериглеринг дерзин бу-биле боолаанынын кайжымал турускалы кылдыр ол хунуу панамачылар демделеп турар. Ол чед чыл бугуруаар амер-ики шериглер 20 патриоттарын өлүргөн болгон хой кижини балыткан — Панаманын ажил-чы чоннарын чонуг негел-дегине америк имперализм-нин араатанлыг ханышкыны-дыг болгон.

1964 чылдын январьда сту-дентилеринг патриоттуг ол чыскаал, бодунг национал төлөвтиг чоруп болгон бүгү эргези дээр панам улустунг де-миселни күштелдеринге ку-чугуу илгилг болганын Сан-та-Ана шолуге болгон мит-ингинин киржикчилери онза-лар демделгэн. Каналдың бак суражыган ол зонам ам чок. Ынчалзажок Панаманын че-ринде америк шериг базасы ам-даа бар. Каттышкан Штат-тар ол базаларын Тен Америк-канын чурттарында бодунг экономиктиг болгон дайын-сак эрге-ажыктарын камга-лаарына, ол чурттарын иш-тики херектеринге холлаарып киржикчине ажилла турар деп, Панаманын ажилчы чо-нарын профилел федерал-измининг чингине секретары Хосе Мануэл Менесес меле-лгэн. Бистиг соругаам америк хамачылаан бүгү хосталарын болгон чурта америк шериг базаларын уауулаарын чедил атыры бо-лур деп, ол онзалал демел-гэн.

Латин Америкаын чурт-тарына, мынган Сальвадорга америк имперализминг чон-зенинчилерин шимгын бо-рчу шаап турар бис деп, мит-ингинг киржикчилери меле-лгэн.

Е. КОЖУХАНЦЕВ, И. УРТИНЦЕВ.

КОМИССИЯ ХУРАЛЫ

ДАКАР. (СЭТА). Африка-нын Чингине организацый-зынын эрге-ажыктарынг ай-тырыш болгон шимчээшкы туралы Дакарда болуп эр-кен. Африканын чурттарынг келээ ажил-агыл бугурула-зынын чугула айтырышынг комиссиянын ол туралына чугаалаан көргөн. Афри-канын 25 чурттарын, о ол мынган делегейинг элзон кел-тег организацыйларынын төлө-лөкчилери туралыг ажил-ыныс киришкен.

Үлгөргөн корум-чурум дээш

«Корум-чурум камгалаанын талаа-биле ажилды экижиде-ринг болгон хоойлу-аууу үрээр чорукту-биле демиселди күштелдеринг дугайында» СЭПТ ТК-нын докталын амы-далага боттандыраар дээр ажил-чеп-черде калбарган бол-гаш хой-инитинг корум-чуру-мун бижылаарыне улауынг профилелетинг хемчелеринг дээштин эвээш бөдөн.

Ук докталада хоорайларда болгон өскө-даа чуртталыг черлерде инитинг корум-чурумунг камгалаанын эки-жидерин, милиция органдары-биле чуртталыг чонунг аран-дыда харылаанын улам биж-жылаарын онзалал айткан. Чер-черде партия, совет, ад-министративтг органдарын, хой-инити органдарынын, хой-инити органдарынын калм чорудуу келген ажилынг түн-елинде корум-чурум камгала-ны чамдык чуртталыг чер-лерде көсүкү-биле экижиде. Устуде органдар хой-инити-нин корум-чурумун бижы-лаар херекке чуртталыг-ларын илгелетип киришти-леринг бүгү арга хемчел-ерин ажиллап келген болгон ону улам сайыраа-жыларынче улауынг хемчел-ерин ал чорудуу турар. Бил-ки ажилдын био хемчел-еринг корум-чурумунг чурт-талыг чер дээр чорун. Республиканын чеп-чер Совет-тери бо чугула айтырыгын үе-

ДЕН-ДЕСКИ ЭВЕС

нин негелдезинге дүүшүр тур-гузунче чугула кичээленин улауынгаран. Чикээ, Хоуу-Акс суур, Тесе-Хая, Саглы, О. Шынаа, Чериб көлөз Совет-терде бедик культурунгу үлгө-лөргү корум-чурумунг суур дүүшү социалистг чарышты организацыйа эки. Ук Совет-теринг куускомдарын хой-ини-тинг корум-чурумун бижы-лаар херекке чуртталыг чо-нуу калба-биле киришти-рин турар. Профилелетик чо-вуулаарын, эки тура улусчу дружиналарынын, эки хуу суд-тарын ажилынг дээштин эвээш бөдөн. Оон түнелинде ол Советтеринг девискээринде социалистг инити чурттал-гын дүрүмү хандыра чорук-тарын саны көсүкү-биле кызылды турар. Чикээ, О. Шынаа көлөз Советинг куускому административтг органдарын ажилдашкылары-нын, хой-инитинг кужунге даянып, эрге-чурум билгел-еринг пропагандалын калбар-кан. Мында профилелетик чо-вуулан ажилын эвээш дээш-тиг чорудуу келген. Чоуул-елдин кижигүнери ажил-биле түс-түста ажилды чугула кичээленин улауларын, кем-чегер үлгелелерин, хой-ини-тинг корум-чурумун үрээр, доогаже сундугар чоруктары болурун агаралар бар. Ону чугуле шын организастан чо-рудары чугула.

Эрткен чылдын түнели-биле алырга, республика де-мисел корум-чурум камга-лаар 38 хой-инити пунктуун ажилы көсүкү түнелеринг бөдөн алган. Ындыг-лаа бөдөн чамдык хой-инити пунктула-рында ажил негелдег дүүш-көс. Оларын хой кезин оран-

тура улусчу дружиналарын ажилында шимгын чепсектер бар. Оларын чамдыктары чон ортузунг кижизидиле, чуртталыг черлер аайы-биле профилелетинг ажил-дарже ханылап кирбейн турарын чепсек деп айтыры чугула. Оон түнелинде дык хой дружиналарын боттуг ажил-ды көзүлбейн турар. Оон чы-жээ Кызыл хоорайнын чам-дык коллективтеринде турус-туган улусчу дружиналары ажилында көрүп болур. Көлөз ажил-агыл министр-сезин, дээралыга фабрика-зын болгон чамдык өскө-даа даян органдарынын, куш-ажылыг коллективтерин дружиниктеринг ээлгелег хайлаардарже, үнү турары негелдег дүүшкөс.

Моон алгаш, көөрге, респу-бликанын чуртталыг чер-леринде хой-инитинг корум-чу-румун бижылаар ажилды чорудуу турары ден-дески эвес дээрин илгел. Ынчангаш социалистг инити чурттал-гын хажыдышкынынын хой болуп артышкан. Ындыг бол-гонда бо айтырыгын ханы сайгарып көргөш, хоойлу-ду-рум сагырын күштелдерин, корум-чурумун бижылаарын улам экижидер талаа-биле хемчелерин чеп-черге чоруду-ру чугула.

М. КУЗЬМИНА, Тыва АССР-ин ИХМ-инг кем-чекер талаа-ныг илгелде кидизинин начальнигинг ораакчы-зы.

ШИМЧЭЭШКИНИ БЫЖЫЛААР ДЭЭШ

ДАМАСК. (СЭТА). Антимпералистг бүгү күштер-биле, бирги ээлгеге Совет Эвилели-биле болгон социалистг өскө-даа чурттар-биле стратегтиг эвилелди бижы-лаарыне база калбартырыне депшигелег болгон патриоттуг араб бугурулаары болгон организацыйалар Палестина-нын чингине секретары Н. Хаватма кыйгыр-ган.

Араб улаустарынг күле калгелг өнүк-теринге деткилп алгаш, араб чурттар

ШПИОННААР СОРУЛГА-БИЛЕ

АКШ-тан Германиянын Феде-ративтг Республиказыне чо-руктан дугайында Барын Европада америк чепсектег күштеринг командылыг дык-наткан. НАТО-нун шериг умар чулугунг Барын Евро-пада Рамштейнде (Рейнланд-Пфальцтын черинде) эң улуг базаларында боттарынг угу-уашкуннарын ол самолеттар кырып, 1985 чылга чедир Барын Германиянын де-миселдеринг 18 ындыг самолет-ту экижидер база планна турар.

Ындыг самолеттарын ажы-ларыннын соругузы — со-циалистг чурттарынг де-миселдеринг шимчелерин алыры дээрин барын тала-ны чурттарынг паралаагы чажыраар турар.

ЧУРУНГА: америк «агаар шипионунг» Рамштейнде кээп хонупкан үзүндө, АП—СЭТА-нын фотоу.

Европа дипте байдалы улам-на шынчын чимгел-дирген ондатыг хемчел-ерини Американын Кат-

тышкан Штаттары кыйлып ту-рар. Радио-биле ырактан мейээ алыр системалыг 4 самолетту

